

Використання електронного освітнього ресурсу для організації самостійної роботи слухачів у закладі післядипломної педагогічної освіти за змішаною формою навчання

Подано особливості організації самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації за допомогою електронних освітніх ресурсів (платформ) із використанням змішаної (очно-дистанційної) форми навчання.

Ключові слова: самостійна робота, самоосвіта, електронний курс, платформа, Інтернет, електронні ресурси, дистанційна освіта, інформаційно-комунікаційні технології.

Oleshko P. S., Okseniuk I. L. The Usage of Electronic Educational Resource for Organization of Participants Individual Work in the Institution of Postgraduate Pedagogical Education According to Blended Learning Technology.

The features of advanced training courses participants individual work organization by means of electronic educational resources (platforms) with the use of blended (full-time and distance) form of training are considered in this article.

Key words: individual work, self-education, e-course, platform, Internet, electronic resources, distance education, information and communication technologies.

Постановка проблеми. У післядипломній педагогічній освіті на зміну застарілій моделі приходять нова модель навчання, заснована на таких положеннях: у центрі технології – слухач; в основі навчальної діяльності – співробітництво; слухачі відіграють активну роль у навчанні; суть технології – розвиток здатності слухачів до самонавчання. Самонавчання – це спрямована індивідуумом діяльність на самостійне отримання знань і досвіду. Пріоритет самостійності навчання є одним із принципів теорії навчання дорослих, який активно проявляється під час підвищення кваліфікації і передбачає самостійну діяльність як основний вид навчальної роботи слухачів, тобто самостійну організацію свого навчання.

Найбільш ефективна вона в інформаційно-освітньому середовищі на основі різних інструментальних платформ.

Виклад основного матеріалу. Самостійна робота – основний вид навчальної роботи при використанні технології дистанційного навчання, яка є одним зі складників змішаного навчання.

Самостійну роботу передбачено на кожному з етапів підвищення кваліфікації. Але найбільший обсяг самостійної роботи здобувач освіти здійснює саме на дистанційному етапі, що зумовлено віддаленістю його від викладача в цей період навчання [1].

Самостійна робота – це важливий компонент освітнього процесу.

Основні функції самостійної роботи:

- *пізнавальна* – визначається засвоєнням здобувачем освіти систематизованих знань із дисциплін;
- *самостійна* – це формування вмінь і навичок, самостійного їх оновлення і творчого застосування;
- *прогностична* – є вмінням здобувачів освіти вчасно передбачати й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання;

- *коригувальна* – визначається вмінням вчасно коригувати свою діяльність;

- *виховна* – це формування самостійності як риси характеру.

Самостійна робота на дистанційному етапі переважно творча, оскільки в її структуру входять такі індивідуальні завдання як розробка індивідуальних (колективних) проектів, виконання творчих завдань.

Структура керованої самостійної роботи на дистанційному етапі підвищення кваліфікації:

- вивчення окремих тем навчальних модулів;
- виконання колективних (індивідуальних) проектів;
- виконання практичних завдань;
- самоконтроль;
- проходження тестового контролю.

Самостійна робота здобувачів освіти з кожного модуля навчального плану має забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами опрацювання інформації;
- здібність до творчої праці [2].

Сучасні засоби самопідготовки – це електронні підручники, комп'ютерні каталоги, комп'ютерні навчальні програми, програмно-інструментальні платформи дистанційного навчання, Інтернет.

Найбільш ефективною є організація самостійної роботи в інформаційно-освітньому середовищі на основі використання різних інструментальних платформ.

Оскільки найбільше самостійної роботи припадає на дистанційний етап, то виникає необхідність у виборі програмного забезпечення.

Важливу роль у проведенні дистанційного курсу відіграє програмне забезпечення – платформа, на якій

Наукові публікації

створюють курс. Саме від платформи залежить загальний вигляд курсу, можливість розподілу навчального матеріалу на модулі, інтерактивність, зручність і швидкість отримання навчального матеріалу, захищеність інформації від несанкціонованого доступу.

Програмне забезпечення, яке використовують у навчальних системах, має бути:

– *інтероперабельним* – забезпечувати можливість взаємодії різних операційних систем, що дуже важливо для розподілених навчальних середовищ;

– *багаторазового використання* – підтримувати можливість кількаразового використання компонентів навчальних систем, побудованих на основі інформаційних технологій, підвищувати ефективність розроблення та знизити її вартість;

– *адаптивним* – дозволяти системам уміщувати останні напрацювання в галузі інформаційних технологій без перепроектування систем; мати вбудовані методи для забезпечення індивідуалізованого навчання;

– *довговічним* – відповідати розробленим стандартам і надавати можливість вносити зміни без повного перепрограмування;

– *доступним* – давати можливість працювати із системою з різних місць, локально та дистанційно,

з навчального класу, робочого місця або з дому; програмні інтерфейси мають забезпечувати можливість роботи людям різного освітнього рівня, різних культур, фізичних можливостей, з урахуванням інвалідів;

– *інтерактивним* – забезпечувати повноцінні контакти учасників освітнього процесу;

– *економічно доступним*, оскільки стандарти орієнтуються насамперед на безперервну освіту, що відбувається протягом усього життя користувача;

– *захищеним* від несанкціонованого перегляду та пошкодження інформації (знищення тексту лекцій, домашніх завдань, виставлення оцінок тощо); при цьому дуже важливим є унеможливлення появи в цьому середовищі небажаної реклами, ненормативної лексики, відволікальних матеріалів [3].

Із метою реалізації технологій дистанційного навчання розроблено цифровий вміст – систему дистанційного навчання DLET (Distance learning environment for teachers), що використовується Волинським інститутом післядипломної педагогічної освіти, де розміщено велику кількість електронних навчальних курсів (рис. 1).

Відкрити офіційну сторінку системи дистанційного навчання DLET можна за адресою: <https://dn.vippo.org.ua>

Рисунок 1. Офіційна сторінка системи дистанційного навчання DLET (Distance learning environment for teachers)

Електронний навчальний курс – це комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організації індивідуального навчання з використанням технологій дистанційного навчання.

Ці технології складаються з інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання. Інноваційні педагогічні технології дистанційного навчання це технології опосередкованого активного спілкування викладачів із здобувачами освіти, здобувачів освіти між собою з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи ЗО зі структурованим навчальним матеріалом, який подається в електронному вигляді та зберігається на спеціальному навчальному порталі, з урахуванням компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів, проєктної методики навчання.

Основними характеристиками електронного навчального курсу є:

- структурованість навчально-методичних матеріалів;
- логіка вивчення навчального курсу;
- чіткий графік виконання слухачами навчального плану;
- налагоджена система інтерактивної взаємодії учасників освітнього процесу протягом усього часу вивчення дисципліни;
- якісно виконані навчальні матеріали, які дозволяють набути компетентностей, задекларованих у робочій програмі;
- система контролю та оцінювання виконання всіх видів навчальної діяльності ЗО [4].

Кожен курс, розміщений на платформі DLET, містить велику кількість електронних лекцій, презентацій, відеоматеріалів, дидактичної, хрестоматійної літератури, блоків запитань для діагностування рівня навчальних

досягнень, а також інструкцій та алгоритмів виконання практичних і творчих робіт.

Дизайн системи адаптовано під усі види пристроїв: комп'ютери, ноутбуки, планшети, смартфони, телефони з екранами більше 300 px у ширину. Працювати в навчальному середовищі DLET легко і просто. Система структурована, має розмежування прав доступу: адміністратори, куратори, викладачі, слухачі.

Можливості адміністратора системи: управління текстовою інформацією на сайті; швидка зміна глобальних налаштувань системи; ведення блогу; управління форумами; управління кураторами, викладачами, ЗО; перегляд ЗО курсу; перегляд успішності проходження курсу кожного ЗО; загальний перегляд проходження курсу всіма ЗО групи; формування звіту в PDF проходження курсу за вибраним періодом; формування звіту в PDF слухачів курсу з персональними даними; формування звіту в PDF проходження курсу за вибраним періодом і ЗО; перегляд надісланих практичних та атестаційних робіт; перегляд успішності тестування, в тому числі перегляд окремого тестування ЗО; автоматичне та ручне керування темами по дисципліні або по темі; зручне модерування форуму; зручна і швидка організація вебінарів; створення електронних курсів (внесення базової інформації про курс, завантаження всіх підготовлених матеріалів і їх сортування, створення й управління тестуваннями, додавання подій у календар, *рис. 2*).

Адміністратор системи також має можливість створити Vip-адміністратора, який буде мати доступ до вибіркової функції та інструментів, котрими володіє адміністратор системи.

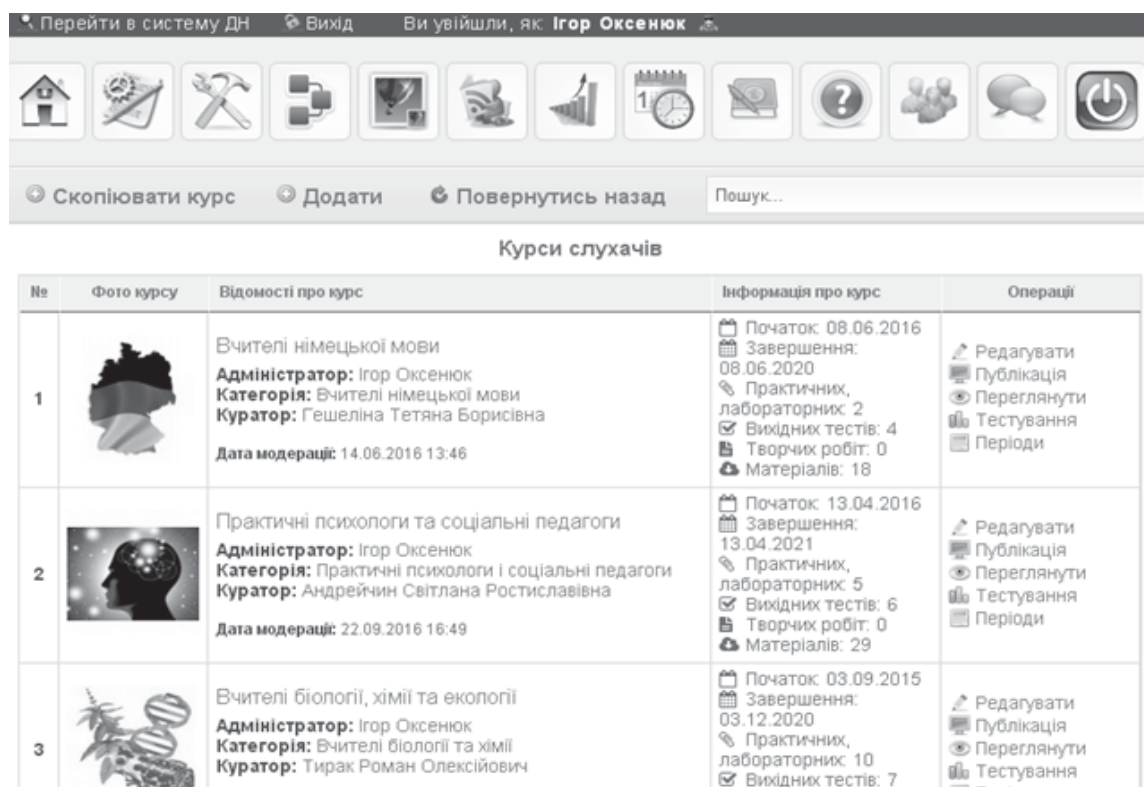

Рисунок 2. Сторінка адміністратора системи

The screenshot shows the VİPPO system interface. At the top, there is a header with the logo and contact information: +38 (0332) 24-71-52, Підтримка: Пн-Пт, 10.00-17.00. Below the header is a navigation menu with items: ПРО СИСТЕМУ, КУРСИ, МІЙ ПРОФІЛЬ, РОБОТА З СИСТЕМОЮ, FAQ, СТАТТІ, КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ, КОНТАКТИ, ВИХІД ІЗ СИСТЕМИ.

The main content area is titled "Практичні та лабораторні завдання слухачів" (Practical and laboratory assignments for students). It shows the profile of the curator, Лілія Миколаївна Бондарук, with contact details. A sidebar menu on the left lists various options for the curator, with "Практичні роботи" (Practical works) selected.

The main section displays a list of practical assignments. Below the title, there is a button "Вибірть практичну роботу для перегляду виконаних завдань" (Select a practical work for viewing completed assignments). The list contains five entries, each with a number, title, file name, status, and a "Результати" (Results) button.

#	Практична	Файл	Звіт	Операції
1	Практична робота. Сучасний літературний процес.doc	Файл	2 / 0	Результати
2	Практична робота. Використання інформаційних технологій та мультимедійних засобів навчання на уроках російської мови та світової літератури.doc	Файл	3 / 0	Результати
3	Практична робота. Інноваційні освітні технології в процесі викладання російської мови та світової літератури.doc	Файл	5 / 0	Результати
4	Практична робота. Розвиток гуманітарної культури та творчих здібностей учнів на уроках російської мови та світової літератури.doc	Файл	5 / 0	Результати
5	Практична робота. Урок російської мови на комунікативній основі.doc	Файл	6 / 0	Результати

Рисунок 3. Сторінка куратора групи (перевірка практичних робіт)

Організацію груп ЗО за змішаною формою навчання здійснюють куратори. Вони мають можливість на даній платформі управління профілем перегляду структури та наповнення курсу, списку ЗО, успішності за вибраним періодом та ЗО (можливість формувати звіт), а також оцінювати виконання практичних і творчих робіт

(рис. 2), перегляду успішності проходження тестування ЗО (рис. 3), організувати зворотний зв'язок та брати участь в обговореннях на форумах.

Управління самостійною роботою на дистанційному етапі навчання здійснюється як опосередковано – завдяки програмам, завданням, методикам тощо,

The screenshot shows the VİPPO system interface. At the top, there is a header with the logo and contact information: +38 (0332) 24-71-52, Підтримка: Пн-Пт, 10.00-17.00. Below the header is a navigation menu with items: ПРО СИСТЕМУ, КУРСИ, МІЙ ПРОФІЛЬ, РОБОТА З СИСТЕМОЮ, FAQ, СТАТТІ, КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ, КОНТАКТИ, ВИХІД ІЗ СИСТЕМИ.

The main content area is titled "Перегляд результатів тестування" (Viewing test results). It shows the profile of the curator, Лілія Миколаївна Бондарук, with contact details. A sidebar menu on the left lists various options for the curator, with "Тестування слухачів" (Student testing) selected.

The main section displays a list of test results. Below the title, there is a button "Вибірть тестування для перегляду результатів" (Select a test for viewing results). The list contains three entries, each with a name, status, start time, end time, rating, and a "Переглянути" (View) button.

Слухач	Статус	Початок	Завершення	Рейтинг	Операції
Тригобук Ольга Олександрівна	✓	04/03/16 10:09	04/03/16 10:18	80.00%	Переглянути
Ткачук Людмила Дмитрівна	✓	04/03/16 14:59	04/03/16 15:06	70.00%	Переглянути
Цюцюр Наталя Петрівна	✓	05/03/16 11:46	05/03/16 11:51	80.00%	Переглянути

Рисунок 4. Сторінка куратора групи (перегляд результатів тестування)

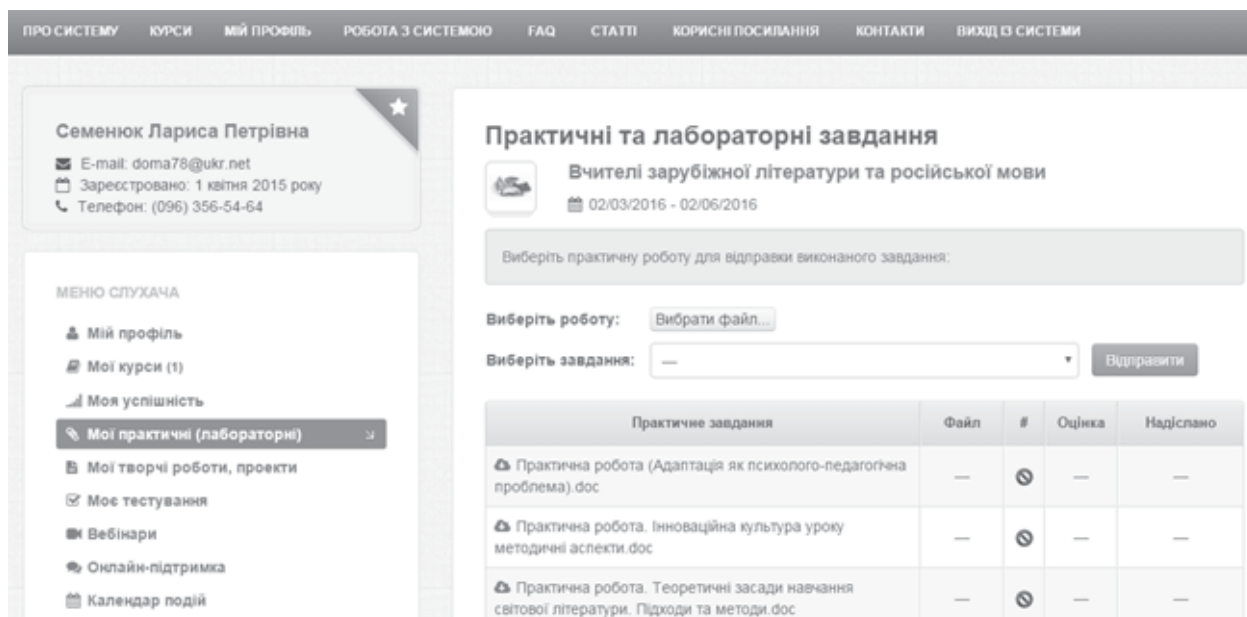

Рисунок 5. Сторінка для управління практичними та лабораторними роботами

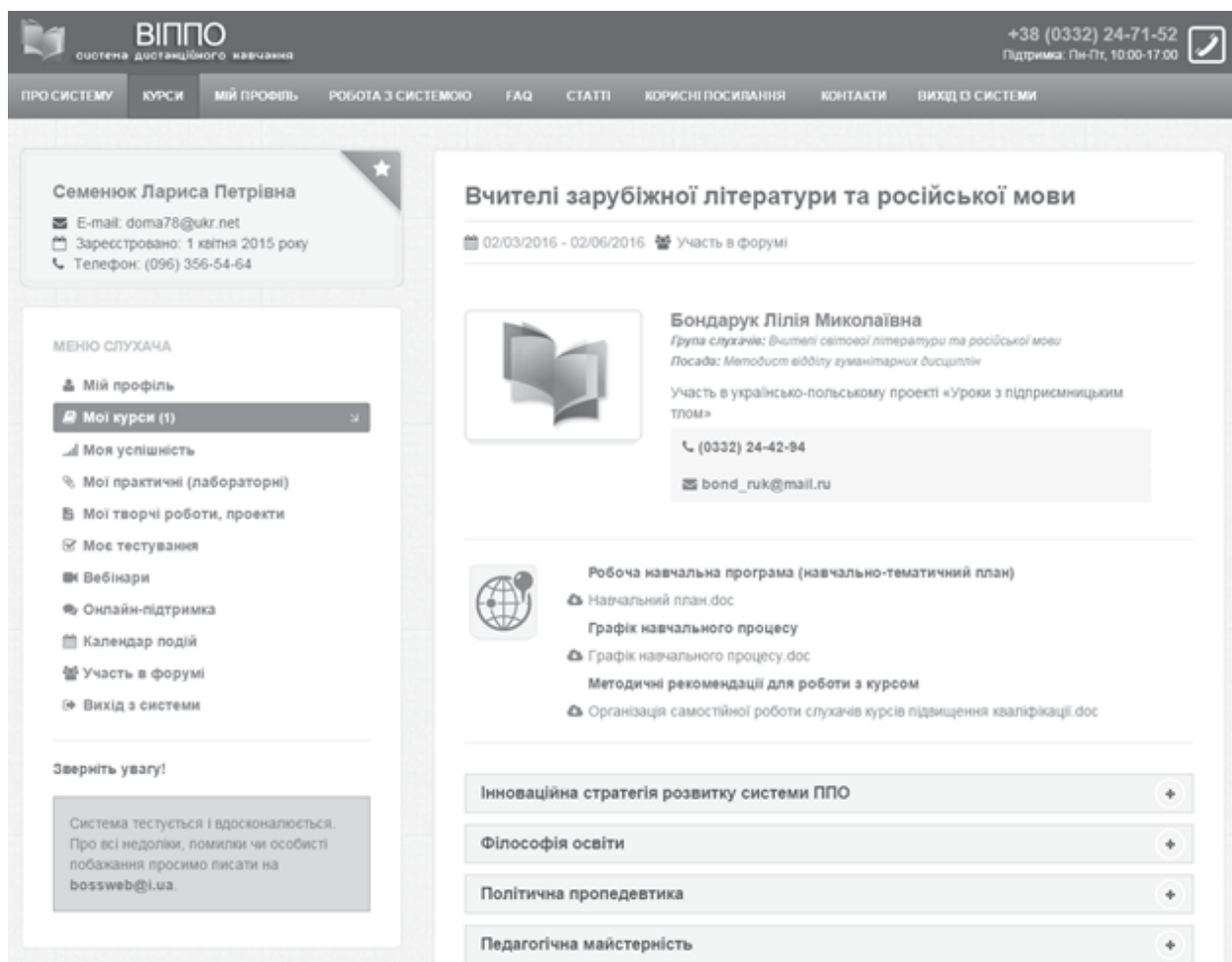

Рисунок 6. Сторінка здобувача освіти курсів підвищення кваліфікації ВІППО

так і безпосередньо куратором-тьютором навчальної групи й викладачами, які використовують інформаційно-комунікаційні технології та Інтернет для регулярного зворотного зв'язку. При цьому завжди є можливість отримати кваліфіковану і своєчасну методичну допомогу та консультації, які реалізовані на ресурсі, а саме на сторінці здобувача освіти у вигляді форуму та чату. Сторінка здобувача освіти також містить функції: управління власним профілем, перегляд метаданими курсу (бази знань, підручники, електронні бібліотеки, методичні та наукові матеріали, звукові та відеофайли, електронні презентації, посилання на інформаційні ресурси, рис. 4).

Здобувач освіти має можливість: виконувати та надсилати практичні й лабораторні, творчі роботи і переглядати результати їх оцінювання куратором (рис. 5); проходити діагностування отриманих знань за модулем, дисципліною або темою (рис. 6); спілкування з іншими учасниками курсу, викладачами та куратором групи; брати

участь у форумі й вебінарах та переглядати зведену статистику успішності за пройденим курсом.

Висновки. Платформа DLET повністю відповідає потребам системи підвищення кваліфікації у закладі післядипломної педагогічної освіти. Куратор-тьютор та викладачі, використовуючи платформу, мають можливість ефективно організувати та керувати освітнім процесом на дистанційному етапі. Інструменти системи дозволяють слухачам з легкістю отримувати із платформи всю необхідну інформацію, відслідковувати графік занять, завантажувати результати виконання творчих та практичних завдань, брати участь у різних заходах (форумах, вебінарах, чатах), проходити тестування.

Розглянута платформа демонструє сучасну організацію освітнього процесу, що ґрунтується на використанні нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самостійного навчання.

The screenshot shows the VIPPO (Система дистанційного навчання) user interface. At the top, there is a navigation bar with links like 'ПРО СИСТЕМУ', 'КУРСИ', 'МІЙ ПРОФІЛЬ', etc. The main content area is divided into a left sidebar and a main panel. The sidebar shows the user profile for 'Семенюк Лариса Петрівна' and a 'МЕНЮ СЛУХАЧА' (Listener Menu) with options like 'Мій профіль', 'Мої курси (1)', 'Моя успішність', 'Мої практичні (лабораторні)', 'Мої творчі роботи, проекти', 'Моє тестування' (selected), 'Вебінари', 'Онлайн-підтримка', 'Календар подій', and 'Участь в форумі'. The main panel is titled 'Моє тестування' (My Tests) and shows details for a course 'Вчителі зарубіжної літератури та російської мови' (Teachers of foreign literature and Russian language) from 02/03/2016 to 02/06/2016. Below this, there is a section 'Тестування' (Tests) with a table of test results.

Тест	Початок	Закінчення	Результат	Операції
Тестування по темі (Особливості організації навчально-виховного процесу на уроках світової літератури та російської мови) doc	25/04/16 00:01	26/04/16 23:59	—	Недоступно
Тестування до дисципліни (Методика сучасного уроку)	18/04/16 00:01	19/04/16 23:59	—	Недоступно
Тестування по темі (Технології професійного розвитку педагогів)	11/04/16 00:01	12/04/16 23:59	—	Недоступно

Рисунок 7. Сторінка для управління тестами

Література

1. Литвинова С., Тебенко О. Хмарні технології. Соціальне середовище програмування TouchDevelop. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. № 5 (109). С. 26–31.
2. Самостійна робота студентів у ВНЗ. URL: http://www.rusnauka.com/ONG_2006/Pedagogica/17894.doc.htm
3. Васильченко Л. В., Лапшина І. С. Організаційно-методичне забезпечення дистанційного навчання в закладах освіти. Харків: Вид. група «Основа», 2016. 128 с. (Б-ка журн. «Управління школою»; вип.1).
4. Положення про електронний навчальний курс. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/images/files-2017/nd/ENK.pdf>